

Súd: Okresný súd Spišská Nová Ves
Spisová značka: 2C/202/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7613223608
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Dubovinská
ECLI: ECLI:SK:OSSN:2016:7613223608.11

Rozhodnutie

Okresný súd Spišská Nová Ves, samosudkyňa JUDr. Viera Dubovinská, v právnej veci žalobcu E. P., F. XX.XX.XXXX, T. W. XXX/XX, U., právne zast. JUDr. Jánom Burocim, advokátom, so sídlom Chrapčiakova 7, Spišská Nová Ves, proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a. s. Garbiarska 2, Košice, právne zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan, s.r.o., so sídlom Užhorodská 21, Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, takto

rozhodol:

Zrušuje rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice so sídlom Alžbetina 41, Košice spisovej značky 3C/2147/2012 zo dňa 19. I. 2012.

Žalovaná je povinná zaplatiť na účet tunajšieho súdu súdny poplatok z návrhu vo výške 331,50 eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi trovy právneho zastúpenia vo výške 815,51 eur na účet právneho zástupcu žalobcu, JUDr. Jána Buróciho a to do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Návrhom podaným na tunajšom súde dňa 17. 7. 2013 sa žalobca domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 3C/2147/2012, zo dňa 19. 1. 2012 a náhrady trov konania.

V návrhu uviedol, že uvedeným rozsudkom bol zaviazaný k zaplateniu žalovanej dlžnej pohľadávky vo výške 206,64 eur a k náhrade trov konania vo výške 276 eur. Rozhodcovský rozsudok bol mu doručený dňa 18. 6. 2013.

V návrhu na začatie rozhodcovského konania žalovaná uviedla, že účastníci rozhodcovského konania uzatvorili platnú rozhodcovskú doložku.

Poukázal na to, že rozhodcovská doložka, na základe ktorej súd rozhodol, je súčasťou Všeobecných poisťných podmienok v ich XV. časti a táto splyva s ostatnými podmienkami a k podpisu mu bola predložená na začiatku zmluvného vzťahu s podpísaním návrhu na uzatvorenie poisťnej zmluvy, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou.

Rozhodcovská doložka je v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany, ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Jej použitie predstavuje výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Rozhodcovská doložka znemožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodovanie sporu inak než v rozhodcovskom konaní. Fakticky mu bola odobratá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom.

Ako spotrebiteľ nemal možnosť výberu vzhľadom na splnutie rozhodcovskej doložky s ostatnými podmienkami. Rozhodcovská doložka nebola dojednaná v čase vyššej bdlosti po vzniku sporu, ale na začiatku zmluvného vzťahu. Na uvedenom nemení nič skutočnosť, že v deň podpisu zmluvy obe zmluvné strany podpísali aj osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na rozhodcovskú doložku.

Rozhodcovský rozsudok formálne prevzal argumenty žalujúcej strany a nevyporiadal sa s inštitútmi zameranými na ochranu spotrebiteľa. Priemerný spotrebiteľ má problém porozumieť a v krátkom čase sa zorientovať a zväžiť dôsledky vyplývajúce z rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu. Rozhodcovská doložka predstavuje výrazný zásah do práv a povinností medzi dodávateľom a spotrebiteľom, pretože nie súd, ale rozhodca rozhodne o právach a právom chránených záujmoch. Rozhodcovská doložka vyžaduje od žalobcu, aby sa podrobil rozhodcovskému konaniu, ktoré vopred určil dodávateľ. Zároveň navrhol, aby bola súdom odložená vykonateľnosť napadnutého rozhodcovského konania.

Žalobca v ďalšom poukázal na ustanovenia § 53 ods. 1, 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka a ustanovenia § 40 ods. 1 a § 41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, na judikatúru súdneho dvora (rozsudok Súdneho dvora vo veci C-14/83 Sabine von Colson, Elisabeth Kamann v Land Nordrhein Westfalen; rozsudok Súdneho dvora v spojených prípadoch C-240/98 - C-244/98 Oceáno Grupo Editorial SA. V tomto rozsudku Súdny dvor konštatuje povinnosť národného súdu pri aplikácii ustanovení národného práva, ktoré sú skoršieho alebo neskoršieho dátumu než Smernica Rady č. 93/13/EHS a interpretovať ich pokiaľ je to možné vo svetle presného znenia a účelu tejto smernice.

Súd vykonal vo veci dokazovanie, výsluchom účastníkov konania, svedkyne W. P., S. I., oboznámil sa s listinnými dôkazmi, rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 3C/2147/2012 zo dňa 19. 1. 2012, návrhom na uzatvorenie poisťnej zmluvy F 014173 zo dňa 26. 11. 2008, pripoistením zo dňa 26. 11. 2008, Všeobecnými poisťnými podmienkami pre poistenie zjednávané Prvou česko-slovenskou poisťovňou Rapid, a.s., Osobitnými zmluvnými dojednaniami č. 1/2007 zo dňa 26. 11. 2008, dotazníkom o zdravotnom stave, Záznamom o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve, Dodatkom č. 2 k Všeobecným poisťným podmienkam z 21. 5. 2007 pre poistenie zjednávané Prvou česko - slovenskou poisťovňou Rapid, a.s., poisťnou matematikou teórie a praxe, vyjadrením k odbornej otázke zo dňa 10. 10. 2012 Národnou bankou Slovenska, žiadosťou o dopĺňujúce vyjadrenie k odbornej otázke zo dňa 22. 11. 2013, podaním žalovaného zo dňa 8. 1. 2011, zmluvou o sprostredkovaní poistenia č. 44717 zo dňa 11. 11. 2008, Argumentami Rytmus pre poistenie, Syllabusom vstupného školenia a zistil tento skutkový a právny stav:

Rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 3C/2147/2012, zo dňa 19. 1. 2012, vydaným Arbitrážnym súdom Košice so sídlom Alžbetina 41, Košice, bol žalobca zaviazaný zaplatiť žalovanému sumu 206,64 eur a nahradiť trovy rozhodcovského konania vo výške 276 eur. Rozhodcovský rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 25. 6. 2013.

Podľa odôvodnenia tohto rozhodnutia rozhodcovský súd sa zaoberal svojou právomocou vo veci rozhodnúť a dospel k záveru, že jeho právomoc je daná. V odôvodnení konštatuje, že z písomného poverenia žalobcu z 1. 1. 2009 resp. z časti XV. predložených poisťných podmienok vyplýva, že poisťovňa určila na prejednanie všetkých sporov Arbitrážny súd Košice.

Z osobitných dojednaní vyplýva, že rozhodcovská doložka bola krytá samostatným podpisom žalovaného (v tomto konaní žalobcu), ktorú nebol povinný ju v rámci zmluvy ako celku podpísať.

Žalovaný mal možnosť zmluvnú podmienku neprijatť bez toho, aby to ovplyvnilo zvyšok poisťného vzťahu, mal teda možnosť úpravu časti XV. poisťných podmienok úplne vylúčiť. Na základe toho posúdil rozhodcovský súd rozhodcovskú doložku ako platnú. Rozhodcovská doložka neobsahuje ustanovenia, ktoré by mali žalobcu (v tomto konaní žalovanú) zvýhodňovať a tým spôsobiť nerovnováhu vo vzájomnom vzťahu v neprospech žalovaného.

Uvedený rozhodcovský rozsudok prevzal žalobca do vlastných rúk dňa 18. 6. 2013, čo je zrejme z doručky predloženej rozhodcovským súdom. Rozhodcovský rozsudok č. 3C/2147/2013, zo dňa 19. 1. 2012 nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 25. 6. 2013.

Súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 2C 202/2013-194 zo dňa 18. 12. 2014 proti ktorému žalovaná podala odvolanie.

Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 1Co/111/2015 - 266 zo dňa 10. 2. 2016 zrušil rozsudok vo výroku o zrušení rozhodcovského rozsudku, o povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok a trovy konania a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie prejednanie okrem výroku o odklade vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 226 O.s.p. ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Dňa 26. 11. 2008 bola medzi žalobcom a žalovanou uzatvorená poisťná zmluva č. 4471700001 so začiatkom poistenia dňa 27. 11. 2008 a koncom poistenia dňa 27. 11. 2023. Zmluva v závere obsahuje vyhlásenie osoby, ktorá poisťnú zmluvu uzatvorila (žalobcu), že bol oboznámený so Všeobecnými poisťnými podmienkami pre životné poistenie, ktoré sú súčasťou tejto poisťnej zmluvy.

Všeobecné poisťné podmienky žalovanej predloženej žalobcom spolu s poisťnou zmluvou č. 4471700001, v časti XV. s názvom „Rozhodcovské konanie“ obsahujú rozhodcovskú doložku, kde podľa bodu 1 tohto článku, poisťovňa a poisťník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom.

Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších doplnkov s výlukami a odchylnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom. Podľa bodu 2 uvedeného článku pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. S uvedeným vyjadruje poisťník súhlas svojim podpisom na týchto všeobecných poisťných podmienkach.

Za všeobecnými poisťnými podmienkami, ktoré boli podpísané žalobcom dňa 26. 11. 2008 sú uvedené „Osobitné zmluvné dojednania“ č. 01/2007 k poisťnej zmluve č. 4471700001, kde podľa bodu 2 poisťník a poisťovňa vyjadrujú svojim podpisom vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti všeobecných poisťných podmienok. Osobitné zmluvné dojednania sú podpísané žalobcom dňa 26. 11. 2008.

Žalobca v účastníckej výpovedi zotrval v celom rozsahu na písomnom návrhu na začatie konania. Žalovaná do poisťných podmienok nadiktovala znenie rozhodcovskej doložky, obsah poisťných podmienok, ktorý nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť, musel ich ako celok prijať alebo odmietnuť. Takto formulovaná rozhodcovská doložka spôsobila zásadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je neplatná, a preto arbitrážny súd nemohol vo veci rozhodnúť. Dodal, že uzavrel dve poisťné zmluvy.

Predmetnú poisťnú zmluvu vypisovala jeho manželka ako sprostredkovateľka. Pri podpise zmluvy nevenoval pozornosť obsahu zmluvy, vzhľadom na okolnosti, že podklady vypisovala manželka. Mal možnosť si listiny prečítať, čiastočne bol informovaný od vedúcej sprostredkovateľiek, pani I.j. Zaujímal sa o podmienky poistenia úrazu, do akej výšky môže byť odškodnený. Nemal vedomosť o rozhodcovskej doložke ani rozhodcovskom súde, nevie rozdiel konania pred rozhodcovským a všeobecným súdom.

Právny zástupca žalovanej tvrdil, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná, preto je platná a zákonná. Poukázal na všeobecné poisťné podmienky, ktorých podpisom žalobca potvrdil ich prevzatie a následne osobitným zmluvným dojednaním č. 1/2007 ku konkrétnej poisťnej zmluve č. 4471700001 žalobca osobitne podpísal vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti týchto VPP a toto chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku.

Teda tvrdila, že rozhodcovská doložka bola individuálne medzi účastníkmi konania dojednaná, bola krytá samostatným podpisom žalobcu a žalobca mal možnosť zmluvnú podmienku neprijať.

V dôsledku individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky nemôže súd skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Žalobca súhlasil so znením rozhodcovskej doložky, a teda keby aj rozhodcovská doložka založila nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, nebol by súd oprávnený ju skúmať.

Podpisom Záznamu o potrebách klienta žalobca potvrdil, že mu boli o jeho poisťnom vzťahu poskytnuté odborné informácie zo strany finančného agenta. Žiadne vysvetlenie ani doplnenie nežiadal. Vedomosť poisťníka o uzavretí rozhodcovskej doložky resp. o poskytnutí odborných informácií o poisťnom vzťahu nemožno vyvrátiť len na základe účelových a nepodložených tvrdení poisťníka.

Rozhodcovská doložka nebola v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou, pretože žiadnej zo zmluvných strán nedávala neprimerané procesné výhody, ani na úkor žiadnej zo zmluvných strán nevytvárala značnú procesnú nerovnováhu.

Tvrdenie žalobcu o nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán nie je pravdivé. Hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán nezakladá samotné dojednanie rozhodcovskej doložky, pretože ani zákon dojednanie rozhodcovskej zmluvy v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje. Nie každá rozhodcovská doložka je teda automaticky neprijateľnou zmluvnou podmienkou a už vôbec nie každá znamená značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je iba taká rozhodcovská doložka, ktorá spôsobuje hrubý nepomer v neprospech spotrebiteľa (IV. ÚS 55/2011), ak nebola súčasne individuálne dojednaná. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva zo samotnej jej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré môžu spôsobiť, že procesné postavenie spotrebiteľa môže byť v hrubom nepomere ku procesnému postaveniu dodávateľa.

V danom prípade boli práva a povinnosti účastníkov rozhodcovského konania upravené v jeho Rokovacom poriadku, pričom tento neobsahuje žiadne zvýhodnenie žalovanej voči žalobcovi, skôr naopak tým, že žalobca ako spotrebiteľ má aj v rámci konania pred Arbitrážnym súdom Košice niektoré práva priznané navyše oproti právam žalovanej, tak k žiadnej nerovnosti v neprospech spotrebiteľa v konaní pred Arbitrážnym súdom nedošlo.

Žalovaná s podaným návrhom na odklad vykonateľnosti vyslovila nesúhlas. Povoľenie odkladu vykonateľnosti by sa malo opierať o výnimočné skutkové okolnosti riadne odôvodnené, čo žalobca neuviedol, a preto žiadala odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku zamietnuť. V ďalšom žalovaná pre nezaplatenie súdneho poplatku žalobcom z návrhu na začatie konania navrhla konanie zastaviť.

Poukázala na rozhodnutie I. ÚS 255/2010 v zmysle ktorého aplikáciou právnych noriem zameraných na ochranu spotrebiteľa nemôže dôjsť k jednostrannému a neproporcionálnemu prikloneniu sa k princípu zvýšenej ochrany spotrebiteľa úplne na úkor princípu právej istoty a na úkor princípu poskytovania súdnej ochrany právoplatnému a vykonateľnému súdному rozhodnutiu.

O odklade vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku súd právoplatne rozhodol, čo bolo potvrdené II. výrokom uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/111/2015 - 266 zo dňa 10. 2. 2016.

Pre správne posúdenie neprijateľnosti zmluvných podmienok je potrebné zohľadniť hraničné kritéria stanovené devätnástym odôvodnením Smernice 93/13/EHS, ktoré spod vecného rozsahu Smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vynímajú zmluvné podmienky v poisťných zmluvách.

Žalovaná zdôraznila, že samotná transpozícia Smernice 93/13/EHS do Občianskeho zákonníka bola zaťažená hrubou prekladovou chybou pri prekladaní tejto smernice do slovenského jazyka a na ilustráciu uviedla príklad, znenie čl. 1, bod g) prílohy tejto smernice, z ktorej vzniklo doplnenie bodu r) nášho Občianskeho zákonníka v ust. § 53 ods. 4, písm. r) v českom jazyku: „zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadoval na spotřebiteli, aby predkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů...“

V podmienkach Slovenskej republiky si prekladovú chybu už všimol Krajský súd v Bratislave v konaní sp. zn. 18CoE/132/2013 a z toho vyvodil aj patričné právne dôsledky.

Poukázala na odborný výklad Národnej banky Slovenska opierajúci sa o viacero prekladov devätnásteho odôvodnenia Smernice 93/13/EHS z 5. 4. 1993. Podľa Smernice sú poisťné zmluvy spomedzi spotrebiteľských zmlúv výnimočné v tom, že niektoré zmluvné podmienky dohodnuté medzi poisťovňou a spotrebiteľom ovplyvňujú kaukuláciu poisťného plateného spotrebiteľom, pričom takéto ustanovenia sú potom spod predmetu Smernice vylúčené. Medzi takéto ustanovenia patrí aj dohoda o rozhodcovskom konaní a ustanovenia týkajúce sa provízie finančných agentov.

Zo Smernice 93/13/EHS priamo vyplýva, že ak ide o poisťnú zmluvu, majú z pohľadu ochrany spotrebiteľa platiť odlišné pravidlá. Z tohoto dôvodu je preto poisťnú zmluvu potrebné preskúmať ako v určitom zmysle výnimočnú spotrebiteľskú zmluvu z odlišných a ďalších hľadísk. Výnimočnosť poisťnej zmluvy ako zmluvy spotrebiteľskej vyplýva zo smernice. Z odlišného výsledku, ktorý má byť v prípade poisťných zmlúv podľa smernice sledovaný, ďalej vyplýva pre všeobecné súdy povinnosť postupovať pri právnom posudzovaní poisťnej zmluvy odlišne.

Poisťné zmluvy sa spravidla uzatvárajú na dlhšiu dobu, ich uzavretie nie je výsledkom náhleho rozhodnutia, potreby či dokonca núdze spotrebiteľa, naopak pri uzavretí poisťnej zmluvy má spotrebiteľ dostatok času si svoj krok premyslieť, nie je v núdzi a teda aj z tohoto vyplýva dôvod, prečo aj samotná

Smernica 93/13/EHS stanovila určitú výnimku pre posudzovanie nekalých podmienok v poisťných zmluvách.

Vzhľadom na formu rozhodcovskej doložky a spôsob jej verifikácie nemožno mať pochybnosti o tom, že táto rozhodcovská doložka bola so spotrebiteľom individuálne dojednaná. Ak žalobca popiera individuálnosť dojednaní, tak sa jedná o ľahkovážne alebo ľahostajné konanie spotrebiteľa, ktoré však už nie je chránené, pretože právne predpisy poskytujú ochranu len priemerne obozretnému a vnímavému spotrebiteľovi a nedbanlivé konanie nemôže byť na ťarchu žalovanej. „Osobitné zmluvné dojednanie“ gramaticky i logicky nepochybne vyjadruje, že sa nejedná o súčasť VPP, ale o osobitný celok a podpis poisťníka je priamo pod textom rozhodcovskej doložky. Text Osobitných zmluvných dojednaní je samostatne graficky, vizuálne a právne oddelený, obsahuje len dva body, je stručný, jasný a zrozumiteľný, bez toho, aby mohol spotrebiteľa akokoľvek zavádzať, pričom na znak vôle a súhlasu s jeho obsahom je samostatne verifikovaný menom a priezviskom, miestom, dátumom, číslom občianskeho preukazu a osobitným podpisom žalobcu vzťahujúcim sa len k týmto dojednaniam a teda v žiadnom prípade nie je uvedený v rámci všeobecných poisťných podmienok.

Podľa ust. § 40 zákona o rozhodcovskom konaní: „Účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak sú splnené podmienky uvedené v § 40 ods. 1 písm. a) až j). Teda samotný zákon výslovne a taxatívne stanovuje dôvody, pre ktoré je možné rozhodcovský rozsudok zrušiť, resp. domáhať sa jeho zrušenia. Podaná žaloba neodkazuje na konkrétne v zákone o rozhodcovskom konaní uvedené dôvody, preto je z toho pohľadu neúplná a absentujú v nej zákonné náležitosti. V petite podanej žaloby nie je presne uvedené, z ktorého právneho dôvodu žalobca žiada rozsudok zrušiť, čo môže podľa názoru žalovanej mať za následok vznik právnej neistoty, a preto žiadala žalobu zamietnuť a priznať i náhradu trov konania.

Vo svojom písomnom vyjadrení poukázala na 19-te odôvodnenie Smernice 93/13/EHS /„keďže zámerom je medzi iným, aby poisťné zmluvy, ktorých podmienky definujú a popisujú poisťné riziko a zodpovednosť poisťovateľa, neboli podriadené takému hodnoteniu, pokiaľ sa tieto podmienky berú do úvahy pri výpočte poisťného plateného spotrebiteľom“/, čo podľa žalovanej znamená, že dohoda o rozhodcovskom konaní v poisťnej zmluve nespadá pod kontrolu spotrebiteľského práva. Rozhodcovská doložka nespôsobuje žiadnu značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa, pretože svojím obsahom žalovanej nepriznáva viac práv ako žalobcovi.

Žalovaná zdôraznila, že predmetné konanie je osobitným konaním a to konaním o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorého predmetom je len prieskum toho, či boli splnené základné podmienky pre prejednanie a rozhodnutie veci rozhodcom a v žiadnom prípade sa nejedná o spotrebiteľský spor, resp. o spor špecifikovaný v ust. § 4 ods. 2 písm. za) zákona o súdnych poplatkoch.

Rozhodcovský rozsudok nie je hmotno-právnym úkonom a je celkom vzdialený od inštitútu spotrebiteľskej zmluvy, pretože sa jedná o individuálny právny akt rozhodcovského súdu svojimi účinkami postavený na roveň rozsudku všeobecného súdu.

Žalovaná zastávala právny názor, že pokiaľ v predmetnom konaní žalobca nezaplatí súdny poplatok za návrh na začatie konania, súd má zákonnú povinnosť zastaviť konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku.

V ďalšom obrana žalovanej bola založená na tvrdení, že podaný návrh je neurčitý a bezdôvodný. Poukázala na znenie ust. § 35 zákona o rozhodcovskom konaní „Doručený rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok súdu“.

Žalovaná v konaní predložila zmluvu o sprostredkovaní poistenia č. 44 717 uzavretú s výlučnou sprostredkovateľkou poistenia, W. P.L., zo dňa 11. 11. 2008, osobnou kartou VSP a prehľadom adaptačného školenia v termíne od 3. 11. 2008 do 7. 11. 2008, sylabusom vstupného školenia VSP, vzorovými otázkami pre VSP, ktoré obsahovali aj otázky týkajúce sa rozhodcovského konania, dododu o stabilizačnej odmene p. S. I., ktorá tiež obsahuje rozhodcovskú doložku, výpis z osobnej karty sprostredkovateľky p. W. P..

Svedkyňa, W. P., manželka žalobcu, ako sprostredkovateľka poistenia vypísala návrh poistnej zmluvy, dotazník o zdravotnom stave žalobcu a dieťaťa a žalobca len podpísal zmluvu a osobitné zmluvné dojednania k poistnej zmluve. Svedkyňa potvrdila, že nevysvetľovala obsah osobitných zmluvných dojednaní, čo je to rozhodcovská doložka, konanie pred rozhodcovským súdom, lebo ani ona sama nebola o tom upovedomená vedúcou sprostredkovateľkou, pani I.. Ani na školení nebola o tom poučená, preto informáciu v tomto smere nedávala klientom poistenia. Obsahom školenia boli typy poistenia, spôsob výpočtu a správnosť vyplnenia tlačív, kde sa má poistenec na predtlačovaných tlačivách podpísať. Žalobca nepožadoval žiadne informácie ohľadom poistenia, písomnosti si pozrel len letmo. Doznela, že sama nevie čo sú osobitné zmluvné dojednania a keď aj podpísala, že bola na školení oboznámená s VPP, prax bola iná.

Svedkyňa, S. I., v roku 2008 zastávala pozíciu vedúcej sprostredkovateľky a týždenne robila školenia so sprostredkovateľkami - porady na ktorých sa zúčastňoval aj krajský inšpektor. Sprostredkovateľkám vysvetľovala obsah VPP, že klient musí zotrvať v poistnom vzťahu najmenej dva roky, lebo odkúpna hodnota je nulová a sprostredkovateľky musia vrátiť províziu. Ako vedúca sprostredkovateľky nebola upovedomená o tom, čo je to rozhodcovská doložka ani rozhodcovské konanie. Nikdy o tom nebola zmienka až teraz sa to dozvedá v súvislosti so súdnym konaním. Na školeniach bolo vysvetlené, že osobitné dojednania sú súčasťou VPP a v súvislosti so vstupom do Európskej únie treba ich podpísať. Ani vedúci obchodných skupín neboli riadne zaškolení. Nemala ani tušenia, že odstúpením od poistnej zmluvy nastanú klientom problémy takého charakteru. Verila spoločnosti a bola v domnení, že keď klient zruší poistnú zmluvu, poistnú dobu po ktorú bol krytý poistením musí zaplatiť a nič viac. Zdôraznila, že na školeniach nebola zmienka o rozhodcovskej doložke. Dôraz sa kládol na zabezpečenie podpisu zmluvy a osobitných zmluvných dojednaní zo strany poistníka.

Podľa § 52 ods. 1, 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojedanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov tento zákon upravuje
a) rozhodovanie majetkových sporov vzniknutých z tuzemských a z medzinárodných obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahov, ak je miesto rozhodcovského konania v Slovenskej republike,
b) uznanie a výkon tuzemských a cudzích rozhodcovských rozhodnutí v Slovenskej republike.

Podľa § 3 ods. 1 cit. zákona rozhodcovská zmluva je dohoda medzi zmluvnými stranami o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu, sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 4 ods. 1 cit. zákona rozhodcovská zmluva môže mať formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve.

Podľa § 8 ods. 1, 2 cit. zákona zmluvné strany sa v rozhodcovskej zmluve môžu dohodnúť na osobe rozhodcu (rozhodcov) alebo na postupe jeho dodatočného ustanovenia. Ak sa zmluvné strany nedohodli ani na osobe rozhodcu (rozhodcov), ani na postupe jeho dodatočného ustanovenia,

a) pri rozhodcovskom konaní s tromi rozhodcami každá zmluvná strana ustanoví jedného rozhodcu a takto ustanovení rozhodcovia následne ustanovia tretieho predsedajúceho rozhodcu; ak zmluvná strana neustanoví rozhodcu do 15 dní od požiadania druhej zmluvnej strany alebo ak dvaja ustanovení rozhodcovia neustanovia tretieho predsedajúceho rozhodcu do 30 dní od ich ustanovenia, rozhodcu na žiadosť zmluvnej strany ustanoví vybraná osoba alebo súd,

b) pri rozhodcovskom konaní s viac ako tromi rozhodcami sa postupuje primerane podľa písmena a),

c) pri rozhodcovskom konaní s jedným rozhodcom tohto rozhodcu na žiadosť zmluvnej strany ustanoví vybraná osoba alebo súd.

Podľa § 12 ods. 6 cit. zákona zmluvné strany sa môžu dohodnúť, že svoj spor predložia na rozhodnutie určitému stálemu rozhodcovskému súdu. V tom prípade platí, že sa podrobujú predpisom stáleho rozhodcovského súdu podľa § 13 a 14, ktoré sú platné v čase začatia rozhodcovského konania pred týmto stálym rozhodcovským súdom, ak sa v rozhodcovskej zmluve nedohodli inak.

Podľa § 33 ods. 2 cit. zákona rozhodcovský súd musí rozhodnúť o každom návrhu uvedenom v žalobe alebo vo vzájomnej žalobe alebo uplatnenom dodatočne počas rozhodcovského konania; nesmie však prekročiť medze uplatnených návrhov. Nemožno prisúdiť, čo odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom a plnenie, ktoré je nemožné. Rovnako nemožno prisúdiť plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorá je v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa, najmä ak obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Ak sa dôvod, pre ktorý nemožno prisúdiť plnenie vzťahuje len na časť zmluvy, nemožno prisúdiť plnenie týkajúce sa len tejto časti, pokiaľ z povahy zmluvy alebo jej obsahu alebo z okolností, za ktorých došlo k jej uzavretiu nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Pokiaľ uzavretiu spotrebiteľskej zmluvy predchádzala nekalá obchodná praktika, nemožno prisúdiť plnenie v celom rozsahu.

Podľa § 40 ods. 1 písm. c) cit. zákona účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Podľa § 40 ods. 1 písm. j) cit. zákona účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa 40 ods. 2 cit. zákona ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 41 ods. 1 cit. zákona žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 písm. a) a c), pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie „politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa“.

Podľa č. 3 Smernice Rady 93/13/EHS zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé. Podľa bodu 1 písm. g/ prílohy podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane.

Poistná zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania dňa 26. 11. 2008, o nároku z ktorej rozhodoval rozhodcovský súd, je spotrebiteľskou zmluvou podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Z poistnej zmluvy je zrejme, že žalovaná ako poisťovateľ konala v rámci predmetu svojej činnosti podľa výpisu z Obchodného registra.

Žalobca je spotrebiteľom, keďže uzatvoril zmluvu ako fyzická osoba. Z predloženej poistnej zmluvy, ani rozhodnutia rozhodcovského súdu nie je zrejme, aby žalobca pri uzatváraní poistnej zmluvy konal v rámci svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. Pre spotrebiteľské zmluvy je pritom charakteristické, že sa jedná o zmluvy, ktoré sú uzatvárané opakovane s veľkým počtom zákazníkov, pričom návrhy týchto zmlúv sú pripravené na vopred predtlačení tlačivách a spotrebiteľ nemá možnosť zmeniť obsah takto navrhnutých zmlúv. Týka sa to aj predmetnej veci, pretože poistná zmluva bola vyplnená na vopred pripravenom predtlačenom tlačive, do ktorého boli len vpísané údaje týkajúce sa žalobcu.

Žalovaná v konaní namietala nesplnenie procesných podmienok na rozhodnutie v tejto veci tunajším súdom. Vzhľadom na vyššie uvedené vo veci ide o spor, ktorý má svoj základ v spotrebiteľskej zmluve a návrh bol podaný žalobcom ako spotrebiteľom. Z toho dôvodu je podľa § 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch žalobca oslobodený od platenia súdnych poplatkov pre toto konanie a teda námietka nesplnenia poplatkovej povinnosti žalobcom uplatnená žalovanou nie je dôvodná.

Po vykonanom dokazovaní mal súd preukázané, že návrh žalobcu je v plnom rozsahu opodstatnený. V prvom rade súd skúmal, či žalobca si svoj nárok uplatnil včas.

Súd zistil, že rozhodcovský rozsudok bol žalobcovi doručený 18. 6. 2013, prevzal ho osobne a návrh bol doručený súdu dňa 17. 7. 2013 z čoho vyplýva, že nárok žalobcu bol uplatnený v zákonnej lehote. Dôvodom zrušenia rozhodcovského rozsudku sp. zn. 3C/2147/2012 je skutočnosť, že rozhodcovský súd rozhodol vo veci na základe neplatnej rozhodcovskej doložky.

Je nesporné, že účastníci (žalovaná s predchádzajúcim obchodným menom Prvá česko-slovenská poisťovňa Rapid, a.s.) uzavreli dňa 26. 11. 2008 poistnú zmluvu č. 4471700001, ktorej súčasťou sú i Všeobecné poistné podmienky, prevzatie ktorých žalobca podpísal dňa 26. 11. 2008. Súčasťou týchto Všeobecných poistných podmienok je i osobitné zmluvné dojednanie č. 01/2007 k poistnej zmluve č. 4471700001 na základe ktorého účastníci spoločne a každý zároveň samostatne vyjadrili svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle čl. XV týchto VPP. Zároveň prehlásili, že toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku.

Rozhodcovská zmluva môže byť uzavretá ako samostatná zmluva (samostatný zmluvný dokument) alebo ako rozhodcovská doložka k zmluve.

V danom prípade rozhodcovská zmluva bola medzi účastníkmi konania dojednaná ako rozhodcovská doložka v rámci Všeobecných poisťných podmienok k poisťnej zmluve č. 4471700001.

Súd skúmal, či rozhodcovská doložka (napriek podpisu oboch zmluvných strán) bola medzi stranami dojednaná jednotlivo.

Vzhľadom na vyjadrenie žalobcu, ktorý sa k týmto skutočnostiam jednoznačne vyjadril, dospel súd k záveru, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná a to i napriek predloženému listinnému dôkazu - Záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve č. 4471700001, zo dňa 26. 11. 2008, pretože ide opäť o predtlačný formulár, kde žalobca nemal na výber možnosť individuálne dohodnúť obsah podmienky. Tento formulár sa týka len obsahu samotnej zmluvy, nie zmluvných podmienok. Stanovisko súdu podporuje aj výpoveď svedkyne, W. P.Č. I. S. I., ktoré o obsahu rozhodcovskej doložky v podstate nemali prehľad ani dostatočnú vedomosť.

Súd poznamenáva, že rozhodcovská doložka, tak ako bola zakomponovaná vo VPP splynula s ostatnými poisťnými podmienkami, jej obsah spotrebiteľ nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť a ani s ním dôsledne oboznámiť. Aj keď rozhodcovská doložka bola vo VPP zvýraznená v tabuľke a označená ako „osobitné zmluvné dojednania“ možno jednoznačne uzavrieť, že fakticky splynula s ostatnými podmienkami, keďže nasledovala ako pokračovanie predtlačného formulára v neprehľadnom texte, písaným drobným písmom, a tiež bola podpísaná v rovnaký deň ako VPP, z čoho súd vyvodzuje, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná. Žalovaná v konaní nepreukázala ani tú skutočnosť, že žalovaný mohol jej znenie vylúčiť, resp. zmeniť obsah tohto zmluvného dojednania, pričom dôkazné bremeno v tomto spore zaťažovalo žalovanú (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Nemožno opomenúť ani tú skutočnosť, že výslovne v rozhodcovskej doložke bolo odkázané na čl. XV VPP, ktoré sa stali súčasťou poisťných podmienok.

V čl. XV Všeobecných poisťných podmienok v súlade s osobitným zmluvným dojednaním č. 01/2007 k poisťnej zmluve č. 4471700001 sa účastníci dohodli na riešení ich sporov v rozhodcovskom konaní, pričom nešpecifikovali osobu rozhodcu, nedohodli sa ani na postupe jeho dodatočného ustanovenia v zmysle § 8 ods. 1 cit. zákona a tiež sa nedohodli na tom, že svoj spor predložia na rozhodnutie určitému stálemu rozhodcovskému súdu.

Podľa Rokovacieho poriadku Arbitrážneho súdu Košice účinného od 10. 3. 2011 - prvej vety preambuly, Arbitrážny súd Košice je stálym rozhodcovským súdom.

Súd teda konštatuje, že osobitným zmluvným dojednaním č. 01/2007 k poisťnej zmluve č. 4471700001 účastníci spoločne a každý zároveň samostatne vyjadrili svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle čl. XV týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku.

Zároveň v čl. XV Všeobecných poisťných podmienok sa účastníci konania nedohodli na osobe rozhodcu, nedohodli sa ani na postupe jeho dodatočného ustanovenia v zmysle § 8 ods. 1 cit. zákona a tiež sa nedohodli na tom, že svoj spor predložia na rozhodnutie určitému - t.j. konkrétne vymedzenému stálemu rozhodcovskému súdu.

Citované ustanovenie tak hodnotí súd ako neurčitý právny úkon, ktorý je v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka neplatný a zároveň ako právny úkon, ktorý je v rozpore so zákonom č. 244/2002 Z. z. (pokiaľ sa týka ustanovenia § 8 ods. 1 a § 12 ods. 6)- je teda i podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatným úkonom, pričom v oboch prípadoch ide o absolútnu neplatnosť.

Samotná Smernica Rady 93/13/EHS má nepriamy účinok, čo znamená, že je potrebné, aby bola zakomponovaná do vnútroštátneho práva, čo sa udialo novelizovaním ustanovenia Občianskeho zákonníka s účinnosťou od 1. 1. 2008.

V zmysle § 52 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá

je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

V zmysle tohto ustanovenia je jednoznačne formulované, kto je dodávateľom, kto je spotrebiteľom, preto neobstoja tvrdenie žalovanej o neaplikácii Smernice Rady 93/13/EHS s poukazom na bod 19-tej preambuly.

Kým Smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok. Kritériom neprijateľných podmienok, že ide o podmienky, ktoré sú obsiahnuté v štandardnej formulárovej zmluve, spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán a nerovnováha musí byť daná v neprospech spotrebiteľa.

Z tohto uhla pohľadu súd jednoznačne konštatuje, že povinnosti spotrebiteľa - žalobcu, ktoré sú predmetom rozhodcovského rozsudku, nekorešponduje žiadna povinnosť dodávateľa, t.j. žalovanej. Tiež je nezanedbateľná ani tá skutočnosť, že ak by mal spotrebiteľ riešiť spory výlučne v rozhodcovskom konaní a ak by sa podľa tejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený nezvratne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu.

Podľa dôvodovej správy k § 5 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka „spotrebiteľ môže svoje právo uplatňovať nie iba v zmysle rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle navrhovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú“.

O typovú zmluvu vrátane rozhodcovskej doložky ide aj v danej veci.

Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení. To platí aj vo vzťahu, keď zmluvný vzťah obsahuje aj vedľajšie zmluvné ustanovenia formulárovej povahy a je zrejmé, že spotrebiteľ nemôže meniť formulárovú zmluvu vrátane rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu. Spotrebiteľ mohol rozhodcovskú doložku ako celok prijať alebo odmietnuť.

Nie spotrebiteľ má dokázať, že nedošlo k individuálnemu dojednaniu, ale dodávateľa zaťažuje bremeno presvedčivo preukázať individuálne vyjednanie. Ani výsluchom svedkyne, W. P. I. S.Ž. I. nebolo preukázané individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky už i s dôrazom na to, žalobca nemal žiadnu vedomosť, čo tento inštitút znamená.

Na základe týchto skutočností považoval súd rozhodcovskú zmluvu (rozhodcovskú doložku) za neplatnú v zmysle § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z.z.

Žalobca namieta i neplatnosť doložky s poukazom na ustanovenie § 40 ods. 1 písm. j) zákona č. 244/2002 Z.z.

K tomu súd dodáva, že v súlade s dôvodovou správou k zákonu č. 71/2009 Z.z. (t.j. poslednou novelou zák. č. 244/2002 Z.z.) s odkazom na judikatúru Európskeho súdneho dvora mal rozhodca pri svojej rozhodovacej činnosti zohľadniť i konkrétnu judikatúru, najmä:

- Océano Grupo Editorial SA - C-240/98 - oprávnenie (povinnosť) vnútroštátneho súdu zhodnotiť z úradnej povinnosti nekalosť podmienky v spotrebiteľskej zmluve za účelom dosiahnutia všeobecného efektu súdneho rozhodnutia;

- Elisa María Mostaza Claro - C 168/05 - povinnosť vnútroštátneho súdu skúmať neplatnosť rozhodcovskej zmluvy v konaní o zrušení rozhodcovského rozhodnutia, hoci spotrebiteľ nekalosť rozhodcovskej zmluvy v rozhodcovskom konaní nenamietal;

- Cofidis - C 473/00 - povinnosť súdu neaplikovať vnútroštátne procesné pravidlo týkajúce sa možnosti namietať neprímeranosť zmluvnej podmienky; možnosť súdu skúmať ex offi nekalú povahu podmienky predstavuje prostriedok vhodný zároveň na zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný

nekalou podmienkou, a na príspevanie k splneniu cieľa stanoveného v jej článku 7, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok prispievajúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

I ustanovenie § 33 zákona o rozhodcovskom konaní obsahuje úpravu, podľa ktorej nemožno rozhodcovským rozsudkom prisúdiť, čo odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom a plnenie, ktoré je nemožné. Z tohto pohľadu sa mal rozhodca vo svojom rozhodnutí zaoberať samotným predmetom rozhodcovského konania, a to požiadavkou žalovaného na zaplatenie sumy 206,64 eur uplatnenej na základe časti XVII ods. 7a (resp. 8) Všeobecných poisťných podmienok.

V zmysle dôvodovej správy k zákonu č. 71/2009 Z.z. ak voči spotrebiteľovi boli použité nekalé praktiky, alebo ak zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, nie je možné vôbec uvažovať, aby rozhodca vyberal nejakú časť zmluvy a priznával nejaké čiastočné plnenie. Zároveň ide aj o preventívne ustanovenie, aby sa dodávatelia zdržiavali používania nekalých praktík alebo neprijateľných zmluvných podmienok. Nejaké zužovanie dopadu neprijateľnej zmluvnej podmienky a nekalej praktiky by sa míňalo cieľom, ktorý sleduje návrh zákona. Nijako pritom nie sú dotknuté nároky dodávateľov uplatniť svoj nárok pred sudcom a novela Občianskeho súdneho poriadku poskytuje veľmi efektívne nové mechanizmy poskytnutia spravodlivosti, vrátane prvkov ochrany spotrebiteľa. Ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, bez ďalšieho pôjde o dôvod na podanie žaloby na okresnom súde, ak pri rozhodovaní boli porušené ustanovenia určené na ochranu spotrebiteľa. Už len z dôvodu, že neprijateľné zmluvné podmienky uvedené v ustanovení § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka sú len demonštratívne vypočítané, nie je možné vypočítať všetky ustanovenia, porušenie ktorých bude dôvodom na podanie žaloby na zrušenia rozhodcovského rozsudku.

Z rozhodcovského rozsudku nevyplýva, či rozhodca predmet sporu posudzoval či neposudzoval ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, či toto ustanovenie Všeobecných poisťných podmienok bolo individuálne dojednané a súd zároveň poukazuje na to, že z predloženého Záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve č. 4471700001 nevyplýva, že by o predmete rozhodcovského konania žalobcu touto formou žalovaná vôbec poučovala.

Súd považuje za potrebné dodať, že na prejednanie veci je daná miestna príslušnosť procesného súdu, a to s poukazom na ustanovenie § 88 ods. 2 posledná veta O.s.p. na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je však vždy príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania; ak je navrhovateľom spotrebiteľ, je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého má bydlisko.

Z dikcie zákona teda vyplýva, že miestna príslušnosť Okresného súdu Spišská Nová Ves je daná, pretože rozhodcovské konanie vychádzalo zo spotrebiteľskej zmluvy - podľa zmluvy totiž jednoznačne vyplýva, že žalobca bol žalovanou identifikovaný na základe rodného čísla (nie na základe DIČ) a z obsahu zmluvy nevyplýva, že žalobca pri uzatváraní zmluvy so žalovanou nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 OZ).

Zároveň poukazuje na to, že v zmysle § 4 ods. 2 písm. za) zák. č. 71/1992 Zb. (ďalej Zákon o súdnych poplatkoch) je žalobca ako spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu oslobodený od platenia súdnych poplatkov.

Žalobca je teda jednoznačne ako spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva oslobodený od platenia súdnych poplatkov v tomto konaní.

V predchádzajúcich sporoch právny zástupca žalovanej namietal i nedostatok právomoci súdu na rozhodnutie o tejto veci a navrhol konanie zastaviť podľa § 106 O.s.p. Súd udáva, že takýto postup by bolo možné zvoliť len pre prípad, ak by sa vec mala podľa zmluvy účastníkov prejednať v rozhodcovskom konaní. Toto ustanovenie nie je pre daný prípad použiteľné, pretože ustanovenie § 40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z. odkazuje na prejednanie návrhu na zrušenie rozhodcovského rozsudku príslušným súdom a nie rozhodcom. Teda ani táto námietka zástupcu žalovanej neobstojí.

Rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol, je súčasťou všeobecných poisťných podmienok. Konkrétne je uvedená v článku XV. všeobecných poisťných podmienok s názvom Rozhodcovské konanie a v osobitných dojednaniach. Je tak súčasťou dlhého neprehľadného textu písaného malými písmenami a splyva s ostatnými podmienkami uvedenými vo všeobecných poisťných podmienkach. Podľa rozhodcovskej doložky všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská doložka tak znemožňuje poistenému -

spotrebiteľovi zvoliť si spôsob riešenia prípadného sporu a núti ho v prípade sporu alebo sporných nárokov podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. Tým mu je ako spotrebiteľovi odobratá možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Uvedeným rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Význam rozhodcovskej doložky v porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je totiž osobitý a to z dôvodu, že táto rieši otázku kto v prípade sporu bude rozhodovať o právach a právom chránených záujmoch vyplývajúcich zo zmluvy.

Cieľom rozhodcovskej doložky tak, ako je formulovaná v danom prípade dosiahnuť, aby všetky prípadné spory medzi zmluvnými stranami boli prejednané výlučne rozhodcom a tým znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu všeobecným súdom.

Súd v tejto súvislosti poukazuje aj na smernicu Rady č. 93/13/EHS, ktorá uvádza niektoré nekalé podmienky vo svojej prílohe, kde podľa písm. q) bod 1 tejto prílohy neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane.

Podľa toho je teda neprijateľné, aby rozhodcovské konanie bolo dojednané ako výlučný prostriedok riešenia sporov z akejkoľvek spotrebiteľskej zmluvy. Rozhodcovská doložka je tak poukazujúc na citované ustanovenie § 54 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka neprijateľnou podmienkou a teda je neplatná. Keďže rozhodcovská doložka v danej veci núti spotrebiteľa podrobiť sa v prípade sporu výlučne rozhodcovskému konaniu je aj v rozpore s dobrými mravmi a teda je neplatná aj podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. Už len vzhľadom na uvedené skutočnosti je preto možné konštatovať, že rozhodcovský súd založil svoju právomoc na neplatnej rozhodcovskej doložke.

Zo strany žalovanej nebolo preukázané jej tvrdenie, že žalobca ako spotrebiteľ mal možnosť odmietnuť podpísať rozhodcovskú doložku bez toho, aby tým bol dotknutý zmluvný vzťah, táto skutočnosť nevplyva zo zmluvy, ani zo Všeobecných poistných podmienok a ani z osobitných zmluvných dojednaní.

Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti má súd za to, že rozhodcovská doložka v článku XV. všeobecných poistných podmienok a osobitných zmluvných dojednaniach je neprijateľnou podmienkou a teda absolútne neplatnou zmluvnou podmienkou vzhľadom na jej rozpor s ustanoveniami o spotrebiteľských zmluvách a ustanoveniami Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Rozhodcovský súd preto nemohol rozhodnúť na základe tejto doložky a teda nemal právomoc vo veci konať. Súd preto návrhu žalobcu vyhovel a predmetný rozhodcovský rozsudok zrušil.

V súvislosti s ochranou práv spotrebiteľa a keďže zatiaľ nie je zaistená účinná kontrola zo strany súdov a vzhľadom na porušenie č. 2012/4165 konštatované Európskou komisiou Generálny sekretariát v Bruseli v roku 2013 (stále zastúpenie Slovenskej republiky pri Európskej únii v Bruxelles) je treba prísne dodržiavať smernicu 93/13/EHS a pre budúcnosť zabezpečiť účinnú ochranu spotrebiteľov pred nekalými zmluvnými podmienkami v zmysle čl. 3 tejto smernice a okrem toho pre budúcnosť je treba, aby rozhodcovské súdy uplatňovali sankcie stanovené v § 11 zák. č. 129/2010 Z.z. za neuvedenie RPMN (ročná priemerná miera nákladov v zmluvách o spotrebiteľskom úvere) ako sa to vyžaduje v § 9 ods.2 zák. č. 129/2010 Z.z., toto neuplatnenie sankcie je v rozpore s účinným uplatňovaním čl. 23 a čl. 24 ods.1 smernice 2008/48/ES. Aj keď sa komisia zaoberá v rozsiahlom odbornom materiáli chybami rozhodcovských konaní, kde bola účastníkom spol. POHOTOVOSTĚ, všeobecne konštatuje, že Slovenské orgány okrem zásad uvedených v príslušnej judikatúre súdneho dvora by mali zohľadniť aj odporúčania Európskej komisie o mimosúdnom urovnávaní spotrebiteľských sporov ako aj návrh Európskej komisie na smernicu Európskeho parlamentu a Rady o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov, ktorou sa mení a dopĺňa nariadenie ES č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES, avšak tieto návrhy vylučujú mimosúdne riešenie sporov na urovanie spotrebiteľských sporov. Situáciu spotrebiteľov však treba zlepšiť okamžite. Účelom spomínanej smernice je, aby sa dodržal čl. 288 ods.3 ZFEU (zmluvy o fungovaní Európskej únie). V časti materiálu sa spomína sa aj smernica o uplatňovaní pravidiel týkajúcich sa nekalých obchodných praktík (smernica 2008/29/ES) v závislosti na povinnosti Slovenskej obchodnej inšpekcie vo vzťahu k spotrebiteľom a spoločnostiam, ktoré uzatvárajú zmluvy so spotrebiteľmi. Keďže Súdny dvor vo veci C 76/10 POHOTOVOSTĚ zistil, že neexistujú dostatočné záruky zo strany najvyššieho súdu, lebo nejde o jasné rozsudky, že Slovenské súdy budú odteraz vykladať § 45 ods.1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní a pravidlá Exekučného poriadku v súlade so zásadou

ekvivalencie ako ju chápe Súdny dvor, budú musieť posudzovať ex offio nekalé zmluvné podmienky pred vydaním povolenia na vykonanie rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p., účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 149 ods. 1 O.s.p., ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

O trovách konania rozhodol súd podľa citovaného ustanovenia a žalobcovi priznal plnú náhradu trov konania spojených s bránením práva vo výške 815,51 eur, ktoré pozostávajú z odmeny a náhrad vzniknutých v dôsledku právneho zastúpenia advokátom.

Výška trov právneho zastúpenia, odmeny a náhrad bola vypočítaná v zmysle vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby je v tomto prípade podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhl. 60,08 eur pre rok 2013, 61,85 eur pre rok 2014, 64,53 pre rok 2015 a 66 eur pre rok 2016.

Odmena bola priznaná za 13 úkonov právnej služby a to za prípravu a prevzatie zastúpenia, podanie žaloby 17. 7. 2013, vyjadrenie vo veci podané 4. 10. 2013, účasť na pojednávaní 12. 12. 2013, 4 x po 60,08 eur, účasť na pojednávaní 3. 2. 2014, vyjadrenie k návrhu na prerušenie konania zo dňa 4. 2. 2014, vyjadrenie k podanému odvolaniu proti uzneseniu zo dňa 13. 2. 2014, účasť na nemeritórnom pojednávaní dňa 14. 7. 2014 a 4. 9. 2014 2 x po 15,46 eur (1/4 základu), účasť na pojednávaniach 30. 10. 2014, 18. 12. 2014, vyjadrenie k odvolaniu - podanie z 6. 2. 2015, účasť na pojednávaní 30. 6. 2016, spolu odmena 711,02 eur.

Náhrada výdavkov, režijný paušál za rok 2013 4 x po 7,81 eur = 31,24 eur. Za rok 2014 7 x po 8,04 eur = 56,28 eur, za rok 2015 1 x po 8,39 eur, za rok 2016 1 x 8,58 eur spolu režijný paušál 104,49 eur.

Žalovaná bola zaviazaná k zaplateniu súdneho poplatku z návrhu vo výške 331,50 eur vzhľadom na výsledok v spore.

Podľa § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Z.z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ak je poplatník od poplatku oslobodený a súd jeho návrhu vyhovel, zaplatí podľa výsledku konania poplatok alebo jeho pomernú časť odporca, ak nie je tiež od poplatku oslobodený.

Žalobca je pre toto konanie oslobodený od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona č. 71/1992 Z.z. a súd jeho návrhu vyhovel. Z tohto dôvodu súd zaviazal žalovanú zaplatiť súdny poplatok z návrhu na začatie konania. Výška súdneho poplatku bola určená podľa položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov tj. vo výške 331,50 eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní od jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Košiciach, písomne v troch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona č. 233/95Zb., ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.